

Artikelarkiv Arvesølv 2017

Den faste forbindelse til Tornø

af Hans Rye

Man kunne let forledes til at tro, at da landmand Anders Jørgensen, Tornø, for snart 100 år siden etablerede den faste forbindelse mellem øen og Dræby Fed, hyrede han blot den nødvendige arbejdskraft, og så gik arbejdet fluks i gang med skovl, trillebør og tipvogn, men sådan er historien langt fra. Faktisk måtte Anders Jørgensen gennem flere instanser, der blev drøftet vandgennemstrømning i fjorden, og der blev i sidste ende stillet krav til udformningen af den 380 meter lange dæmning, inden arbejdet kunne sættes i gang.

Før 1926 nåede man til Tornø ad søvejen. Her ses grd. Rasmus E. Hansen, Dræby Fed, med kone og børn på vej til Tornø. Søvejen var afmærket med pæle og bunden med sten til kørsel med hest og vogn. I baggrunden ses Strandgården på Kærby Fed.

I februar 1925 havde Anders Jørgensen allerede puslet med planerne en rum tid. Det dokumenterer "Forhandlingsprotokol Nr. 3 for Munkebo Sogneraad", for sognerådet under ledelse af grd. Anders Laurits Andersen behandlede da for første gang andragendet om en vej/dæmning gennem det lavvandede område. Andragendet var fremsendt af entreprenør Nielsen, der tilsyneladende var hyret til at gennemføre det omfattende projekt.

Sagen havde på det tidspunkt været en tur omkring Fyns Stiftamt og Landbrugsministeriet og "en del fiskere har erklæret sig i sagen og har intet at indvende", men sognerådet vendte skråen en ekstra gang, inden det – med en alen lang sætning – sendte sagen videre til fornyet behandling i Stiftamtet: "Da der ikke foreligger Tegning af den paatænkte Vej eller Dige og det saaledes ikke fremgaar af Sagen om der igennem Diget vil blive anlagt Afløbsforhold for de ved evt. vestlige Vinde samlede Vandmængder i den sydøst for liggende Bugt af Fjorden, hvor Geels Aa har sit Udløb og hvad der saaledes mulig vilde hæmme det fri Udløb for de fra Aaen kommende Vandmængder er Sogneraadet enige i at udtale at man kunde ønske en Udtalelse af Sagkundskaben i Sagen ligesom man kunde ønske de i Sagen interesserede Lodsejere forespurgt eventuelt ved Landvæsenskommission".

Det var eneste punkt på dagsordenen i sognerådslokalet denne formentlig kolde lørdag i februar, og mon dog ikke cigaræsken er gået rundt en ekstra gang og røgen har hængt lavt i lokalet, inden medlemmerne har sat deres underskrift: Afhængig af temperament har man sikkert drøftet, rost eller rystet på hovedet af de store planer Tornø-manden havde om at grave skaller i Odense Fjord, for det var uden tvivl det projekt, der havde udløst ønsket om en dæmning blot få år efter, at Anders Jørgensen overtog Tornøgård. (Se artiklen ” Skalleventyret på Tornø”)

Man fornemmer, at sagen har været højt prioriteret i Stiftamtet, for allerede den 31. marts behandlede sognerådet på begæring af netop Stiftamtet spørgsmålet igen, og denne gang kunne man uden tøven anbefale projektet: ”Efter at Andrageren Ejeren af Tornø Grd. Anders Jørgensen er gjort bekendt med Sagens Forløb, og har udstedt den Sagen hoslagte Erklæring, hvoraf fremgår, at Jørgensen er villig til i den ommeldte Vej at lade indbygge en Aabning i vejen som giver Vandet frit Løb, og som tillader at flyde en af de paa Stedet anvendte Pramme igennem, vedtog sognerådet eenstemmig at anbefale Sagen”.

Arkivets postkort med et hold beredne arbejdsmænd er ikke med sikkerhed knyttet til den 380 meter lange Tornø-dæmning, men at det var været et omfattende anlægsarbejde med mange arbejdere, er der ingen tvivl om.

Så let gik det dog ikke, for Fyns Stiftamt anmoder om en ny udtalelse, og den 25. april må sognerådets protokolfører fatte pennen igen, efter et møde hvor både Anders Jørgensen og nogle lods-ejere fra Dræby Fed var indkaldt, og med sirlig skrift refereres det, at

”Lodsejerne paa Fed-siden ikke godvillig vil give Tilladelse til et saadant Anlæg; hvorfor Sogneraadet formente ikke at kunde anbefale at undlade Landvæsens-kommission.”

Og så måtte kommissionen i gang, men nu er sagsbehandlingen tilsyneladende gået ned i snegletempo. Under alle omstændigheder holder kommissionen først møde den 15. april 1926 på Munkebo Kro. Den nyhed opsnapper Fyns Tidende, der dagen efter skriver om den faste forbindelse mellem Tornø og Dræby Fed.

”I mødet deltog foruden Grd. Jørgensen Dommer Krarup, Kerteminde, Amtsraads-medlem N. Mathiesen, Revninge, og Amtsraadsmedlem P. Hansen, Højby.

Anders Jørgensen fik Tilladelse til at bygge den ønskede Dæmning, der skal gaa fra Øen Tornø til Dræby Fed, og som vil blive 380 Meter lang, men for at der kan gives Tilladelse til at bygge Dæmningen skal And. Jørgensen bygge to Broer paa 6 Meter, hvorigennem Vandet kan løbe.

Omkostningerne ved disse Arbejder, der beløber sig til henved 10,000 Kr. skal udredes af And. Jørgensen selv.”

Der er ikke i arbejdet med denne artikel dukket flere detaljer eller beskrivelser op om det omfattende anlægsarbejde, men Fedboere husker de to broer i dæmningen, og at vandet omkring broerne var så dybt, at feddets børn kunne bade.

*I sin tid blev der etableret to broer i dæmningen til Tornø.
Det var et krav fra Landvæsenskommissionen, men engang i
40'erne faldt den ene bro sammen, og den er ikke siden ble-
vet genetableret.*

Fedboere husker også, at en af broerne brød sammen, da en lastbil læsset med skaller kørte på den formentlig engang i 40'erne.

Da var Tornøgård overtaget af Anders Jørgensens søn Morten Jørgensen, og som faderen var han en handlekraftig mand, så han fyldte omgående hullet i dæmningen op og genetablerede den faste forbindelse til Tornø.

Broen er aldrig siden blevet genetableret.